

תפילה קודם הלימוד:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שיעלה זכות לימוד זה שאני לומד בעד נשמת (פלוני בן פלוני), ובזכות לימוד זה האל הגדול הגבור והנורא שוכן עד וקרוב שמו, שתצרוך נשמתו בצרור החיים, ותשים מחיצתו במחיצת צדיקים חסידים יסודי עולם העומדים לפניך ונהנים מזיו אור פניך, ותתן לו מהלכים בין העומדים לפניך, ותמחול ותסלח ותכפר ותמחה ותעביר כל מה שחטא וענה ופשע לפניך או עשה דבר שלא כרצונך, ואל תזכור לו שום חטא ועון ופשע ועבירה, אלא כל המצוות שעשה תזכרם לו לטובה, ורוחו תרגיע בחלק היושבים בגן עדן ונשמתו תתעדן בטוב הצפון לצדיקים, ותרים כבוד מנוחתו ולקץ הימים יעמוד לגורלו וילזה עליו השלום ועל משפכו יבא בשלום, בדכתיב: יבא שלום ינוחו על משכבותם, הוא וכל שוכני עמו ישראל בכלל הרחמים והסליחות והנחמות והישועות ונאמר אמן.

אות ד - מסכת סנהדרין פרק א

משנה א

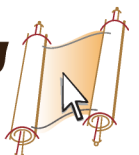
דיני ממונות, בשלשה. גזלות וחבלות, בשלשה. גזק וחצי גזק, תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה, בשלשה. האונס והמפתה והמוציא שם רע, בשלשה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, מוציא שם רע, בעשרים ושלשה, מפני שיש בו דיני נפשות:

כלומר, דינים שנסמכו איש מאיש עד משה רבינו. אמנם חכמים תקנו שגם דינים שאינם סמוכים יוכלו לדון בחלק מדיני הממונות, וכמו שיבאר.

משנה א: דיני ממונות, והינו דיני הלואות והודאות עליהם, בשלשה דינים, ואפלו שאינם סמוכים, ואפלו הדיוטות, ותקנת חכמים היא זו, כיון שאם על כל גזון של הלואה יצטרך המלוה ללכת לפני דינים סמוכים, ימנעו בני אדם מלהלוות, ולכן תקנו שדינים אלו נתן לדון בפני שלשה הדיוטות או יחיד ממחה. דיני גזלות וחבלות, נדונים בפני שלשה דינים סמוכים. וכן דין גזק שלם, של אדם שהזיק את

מסכת זו עוסקת בענין פתי הדין שבשיראל, ולהבנת הפרק הראשון יש להקדים ולבאר את הדרגות השונות של פתי הדין: א. סנהדרין גדולה, היא סנהדרין של שבעים ואחד דינים, היושבת בלשכת הגזית שבירושלים, הרשאים לדון דיני נפשות ודיני ממונות. ב. סנהדרין קטנה של עשרים ושלשה דינים, שיש בכל עיר ועיר ובכל שבט ושבט בארץ ישראל, ואף הם רשאים לדון דיני נפשות ודיני ממונות. ג. בית דין של שלשה דינים, הדינים רק דיני ממונות, והם רשאים לדון גם בחוץ לארץ.

עוד יש להקדים, שמן התורה יכולים לדון [בכל פתי הדין הנ"ל] רק דינים 'סמוכים',

חִיבִים לְשֵׁלֵם קָנֶס, בְּשִׁלְשָׁה דִינָיִם סְמוּכִים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים, מוֹצִיא שֵׁם רַע נֶדוּן בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, מִפְּנֵי שֵׁשׁ בּוֹ דִינֵי נִפְשׁוֹת, שֶׁהָרִי אִם יִתְבָּרַר עַל פִּי עֲדִים שֶׁהָאֵמֶת כְּדַבְּרֵיו, תִּתְחַיֵּב הָאִשָּׁה מִתָּה, כְּדִין אֵשֶׁת אִישׁ שְׁזָנְתָה, וְלִכְּן דָּנִים אֶת כָּל הָעֲנָנִי שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רַע רַק בְּסִנְהֶדְרִין שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה.

חֲבִירוֹ, אוֹ שׁוֹר מוֹעֵד שֶׁהֵזִיק, וְחֻצֵי גֹזֶק, שֶׁמְשַׁלֵּם שׁוֹר תָּם שֶׁהֵזִיק, תִּשְׁלֹמִי כִּפְלֵי שֶׁמְשַׁלֵּם גָּנֹב, וְתִשְׁלֹמִי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה שֶׁמְשַׁלֵּם הַגּוֹנֵב שׁוֹר אוֹ שֶׁהָ וּטְבַחוֹ אוֹ מְכָרוֹ, בְּשִׁלְשָׁה דִינָיִם סְמוּכִים. הָאוֹנֵם נֶעְרָה בְּתוֹלָה, וְכֵן הַמִּפְתָּה נֶעְרָה בְּתוֹלָה, וְהַמוֹצִיא שֵׁם רַע עַל אִשְׁתּוֹ וְאוֹמֵר שְׁזָנְתָה בְּזִמְן שֶׁהִיְתָה מְאַרְסֶת לוֹ, שֶׁשְׁלֹשֶׁת אֱלוֹ

משנה ב

מִכּוֹת, בְּשִׁלְשָׁה. מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אָמְרוּ, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. עֲבוּר הַחֹדֶשׁ, בְּשִׁלְשָׁה. עֲבוּר הַשָּׁנָה, בְּשִׁלְשָׁה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בְּשִׁלְשָׁה מִתְחִילִין, וּבַחֲמִשָּׁה נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין, וְגוֹמְרִין בְּשִׁבְעָה. וְאִם גָּמְרוּ בְּשִׁלְשָׁה, מְעַבְרֶת:

עֲבוּר הַחֹדֶשׁ - קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ, נַעֲשֶׂה בְּשִׁלְשָׁה דִינָיִם סְמוּכִים. עֲבוּר הַשָּׁנָה, לְהוֹסִיף חֹדֶשׁ נוֹסֵף, בְּשִׁלְשָׁה דִינָיִם סְמוּכִים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בְּשִׁלְשָׁה מִתְחִילִין לְדוֹן הָאֵם בְּכֹלל יֵשׁ לְהוֹשִׁיב בֵּית דִּין עַל עֲבוּר הַשָּׁנָה, וְאִם הָרַב אוֹמְרִים שֵׁשׁ צָרָף בְּכָף, מוֹסִיפִים עֲלֵיהֶם עוֹד שְׁנַיִם, וּבַחֲמִשָּׁה אֱלוֹ נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּדָבָר, וְאִם רַב מִתּוֹךְ הַחֲמִשָּׁה אוֹמְרִים שֶׁצָּרָף לְעַבֵּר אֶת הַשָּׁנָה מוֹסִיפִים עֲלֵיהֶם עוֹד שְׁנַיִם דִּינָיִם, וְגוֹמְרִין אֶת עֲבוּר הַשָּׁנָה בְּשִׁבְעָה. וּבְדִיעֵבֵד, אִם גָּמְרוּ בְּשִׁלְשָׁה דִינָיִם, מְעַבְרֶת.

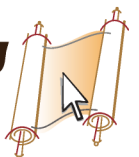
חִיּוּב מִכּוֹת שֶׁמִּתְחַיֵּב אָדָם הָעוֹבֵר עַל מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בְּשִׁלְשָׁה דִינָיִם סְמוּכִים, שֶׁנֶּאֱמַר לְגַבֵּי חִיּוּב מְלָקוֹת וְנִגְשׁוּ אֶל הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם, וּמַעוֹט רַבִּים שְׁנַיִם, וְכִיּוֹן שֶׁאֵין מוֹשִׁיבִים בֵּית דִּין בְּמִסְפָּר זוּגִי [שֶׁמָּא יִחְלְקוּ בְּדַעוּתֵיהֶם וְלֹא תִהְיֶה הַכְרָעָה], יֵשׁ לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם עוֹד דִּין אֶחָד. מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אָמְרוּ, אֵין מְחִיבִים מְלָקוֹת אֲלֵא בְּסִנְהֶדְרִין שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, כִּיּוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשָׁה זוֹ לְשׁוֹן 'רָשָׁע' וְכֵן נֶאֱמַר לְגַבֵּי חִיּוּב מִתָּה לְשׁוֹן 'רָשָׁע', וְכִשֵּׁם שֶׁאֵין מְחִיבִים מִתָּה בְּפָחוֹת מִעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, כִּי אֵין מְחִיבִים מְלָקוֹת בְּפָחוֹת מִכָּף.

משנה ג

סְמִיכַת זְקָנִים וְעֲרִיפַת עֵגְלָה, בְּשִׁלְשָׁה, דְּבָרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בַּחֲמִשָּׁה. הַחֲלִיצָה וְהַמְּאוּנָיו, בְּשִׁלְשָׁה. נִטְע רַבְעֵי וּמַעֲשֵׂר שְׁנַיִם שֶׁאֵין דָּמִיו יְדוּעִין, בְּשִׁלְשָׁה. הַהֶקְדָּשׁוֹת, בְּשִׁלְשָׁה. הָעֶרְכִּין הַמְּטַלְטְלִין, בְּשִׁלְשָׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֶחָד מֵהֶן בֵּהֶן. וְהַקְרָקְעוֹת, תִּשְׁעָה וְכֵהֶן. וְאָדָם, פִּיּוּצָא בְּהֶן:

וּבְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאת, וְנִהְגוּ רַב הַצָּבוּר עַל פִּי הוֹרָאָתָם, מְבִיאִים 'פֶּר הָעֵלֶם דְּכָר שֶׁל צָבוּר',

סְמִיכַת זְקָנִים - כְּאֲשֶׁר טָעוּ הַסִּנְהֶדְרִין וְהִתִּירוּ אֶסוּר שֶׁאֵינוֹ מְפָרֵשׁ בְּתוֹרָה, וְיֵשׁ בְּזוּדוֹנוֹ כֶּרֶת

ומוסיפים עוד אחד כדי שלא יהא בית דין שקול. ולגבי מאון תקנו חכמים את תקנותיהם כעין דיני התורה, ולכן אף בזה הצריכו שלשה דינים.

נטע רבעי - פרות השנה הרביעית של נטיעת העץ, שיש בהם קדשה, ובא האדם לחללם על המעות, ופרות מעשר שני שאין דמיו ידועין, כגון שהקיבו הפרות ואין להם שער קבוע, בשלשה. ההקדשות, שבא האדם לפדותם, וצריך לשום את שוים, בשלשה. הערכין - אדם שהתחייב לתת להקדש את ערף עצמו או ערף אדם אחר [שעליו לתת את הסכום הקבוע בתורה לפי גילו ומינו של אותו אדם], ואין לו ממון לשלם, המטלטלין - אם בא לשלם במטלטלין, צריך לשומם בשלשה. רבי יהודה אומר, יש צרף שיהא אחד מהן כהן. והקרקות - אם בא לשלם להקדש בקרקע, צריך לשומה בתשעה בני אדם, וכהן. ואדם - אם התחייב לשלם דמי אדם מסים, שאז משלם את שויו של אותו אדם להמכר כעבד, ויש צרף לשום את שויו של אותו אדם להמכר, דינו כפיצא כהן, שצריכים עשרה בני אדם לשומו, ואחד מהם כהן.

וסומכים עליו הדינים, וכן מנוי הדינים הסמוכים איש מפי איש, ועריפת עגלה במקום שנמצא הרוג ואין ידוע מי הרגו, שיש למדד את המרחק מההרוג אל העיר הקרובה ביותר, דברים אלו נעשים בשלשה דינים סמוכים, דברי רבי שמעון, ולמד כן מכך שנאמר לגבי עגלה ערופה 'זקני העדה', ומעוט רבים שנים, ומוסיפים עליהם דין אחד כדי שלא יהיה מספר זוגי בדינים [בית דין שקול]. ורבי יהודה חולק לגבי עגלה ערופה, ואומר שהיא נעשית בחמשה, כיון שנאמר 'וסמכו זקני העדה', ולשון 'וסמכו' מלמדת על שני דינים, 'זקני' הינו שני דינים נוספים, וכדי שלא יהא בית דין שקול מוסיפים עליהם עוד אחד.

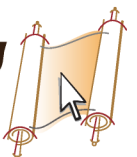
החליצה - אשה שבעלה מת ללא ילדים אסורה להנשא לאדם זר אלא רק לאחד מאחי המת, ואם אינו רוצה לשאנה עליה לחלץ את נעלו כדי להתירה להנשא, והמאונין - קטנה היתומה מאביה, תקנו חכמים שאמה ואחיה יכולים להשיאה, אף כשהיא גדולה יכולה היא למאן בבעלה ויוצאת ללא גט, ודברים אלו נעשים בשלשה דינים, שנאמר לגבי חליצה 'לעיני הזקנים', ומעוט רבים שנים,

משנה ד

דיני נפשות, בעשרים ושלשה. הרובע והנרבע, בעשרים ושלשה, שנאמר והרגת את האשה ואת הבהמה, ואומר ואת הבהמה תהרגו. שור הנסקל, בעשרים ושלשה, שנאמר (שמות כא) השור יסקל וגם בעליו יומת, במיתת הבעלים כך מיתת השור. הזאב והארי, הדב והנמר והברדלס והנחש, מיתתן בעשרים ושלשה. רבי אליעזר אומר, כל הקודם להרגו, זכה. רבי עקיבא אומר, מיתתן בעשרים ושלשה:

גם האדם וגם הבהמה חייבים מיתה, ושניהם נדונים בסנהדרין של עשרים ושלשה, שנאמר 'ואשה אשר תקרב אל כל בהמה לרבעה אתה

דיני נפשות, והינו חיוכי מיתת בית דין, בעשרים ושלשה דינים. הרובע והנרבע - אדם הבא על בהמה, ואשה המביאה בהמה עליה,

מיתה של השור נעשה רק בבית דין של עשרים ושלשה.

הזאב והארי, הדב והנמר, והפרדלס והנחש, שיש להם בעלים, והם מאלפים ומלמדים שלא להזיק, אם המיתו אדם, מיתתן בעשרים ושלשה. רבי אליעזר חולק ואומר, אף שהם מאלפים, כיון שהרגו אדם הוכח שאינם מאלפים היטב, וכיון שהם בעלי חיים מסכנים ויש חשש שעד שיביאום לפני בית דין יהרגו בני אדם נוספים, לכן כל אדם הקודם להרגו, זכה במצוה. רבי עקיבא אומר, מיתתן של כל בעלי חיים אלו בעשרים ושלשה, מלבד נחש, שכל הקדם להרגו זכה, כיון שהוא מועד להזיק תמיד [ובזה חולק רבי עקיבא על תנא קמא, הסובר שגם נחש נהרג בעשרים ושלשה].

והרגת את האשה ואת הבהמה, ואומר – וכן נאמר שם 'ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת ואת הבהמה תהרגו', הרי שבשני המקרים דמתה התורה את מיתת האדם למיתת הבהמה, ויש ללמד מכך שגם הנדון על מיתת הבהמה צריך להיות בסנהדרין של עשרים ושלשה.

שור הנסקל – שור [או כל בעל חיים] שהמית אדם, שדינו במיתה, נדון בעשרים ושלשה, שנאמר 'ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת', ויש ללמד מלשון הפסוק שבמיתת הבעלים כך מיתת השור, וכשם שאין מחיבים את הבעלים מיתה אלא בסנהדרין של עשרים ושלשה, כך חיוב

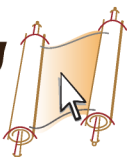
משנה ה

אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין מוציאין למלחמת הרשות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין מוסיפין על העיר ועל העזרות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין סנהדריות לשבטים, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין עיר הנדחת, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין עושין עיר הנדחת בפספר, ולא שלש, אבל עושין אחת או שתים:

בסנהדרין קטנה, ולא את נביא השקר, שדינו נלמד בגזרה שנה מזקן ממרא, שנאמר בו 'וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו', והינו סנהדרין גדולה היושבת בירושלים, ולא את כהן גדול, כיון שנאמר 'את הדבר הגדול יביאון אליך', והינו לפני משה רבינו שהיה נחשב כסנהדרין של שבעים ואחד, והדבר הגדול נדרש כדבר של גדול, כלומר נדון של אדם גדול, וכנוי 'גדול' מצאנו בתורה רק לגבי הכהן הגדול, אלא כל הדברים הללו נדונים רק על פי בית דין של שבעים ואחד.

המשנה שלפנינו מביאה נדונים מסימים שאין לדונם בבית דין של שלשה, ואף לא בסנהדרין קטנה של עשרים ושלשה דינים, אלא רק בסנהדרין גדולה של שבעים ואחד דינים.

אין דנין בסנהדרין קטנה לא את השבט – רב או כל השבט שעבדו עבודה זרה, שנאמר 'והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אל שעריך', ולמדו מכך שרק אדם פרטי נדון ב'שעריך', שזה כנוי לסנהדרין קטנה הנמצאת בכל עיר, ואין שבט שלם או רבו נדונים

ואין מוציאים את הצבא למלחמת הרשות, והינו כל מלחמה מלבד מלחמת שבע האמות שהורישו ישראל כשנכנסו לארץ, ומלחמת עמלק, שהן מלחמות מצוה, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין מוסיפין על העיר ירושלים, שקדשתה גדולה מקדשת שאר ארץ ישראל, ועל העירות של בית המקדש, שקדשתן גדולה מקדשת ירושלים, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, כיון שאי אפשר להוסיף קדשה אלא על פי סנהדרין גדולה.

אין עושין סנהדריות קטנות של עשרים ושלשה דינים לשבטים, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד.

אין עושין עיר הנדחת - עיר שלמה שהדחו כל יושביה לעבד עבודה זרה, שיש בה דינים מיחדים השונים מדין בני אדם פרטיים

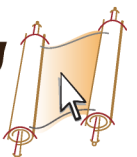
העובדים עבודה זרה, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, שנאמר 'והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אל שעריך', ולמדו מכך שרק אדם פרטי אתה מוציא לשעריך, ואין מוציאים את כל העיר לשעריך, אלא לבית דין הגדול. ומוסיפה המשנה דינים מיחדים בעיר הנדחת, ואין עושין עיר הנדחת בספר - בגבול ארץ ישראל, שנאמר 'מקרבך', ולא מן הספר, וטעם המצוה, כיון שאחד מדיני העיר הוא שיש לשרף את כלה באש ואסור לבנותה, ויש חשש שיראו זאת הגוים הגרים סמוך לגבול ויכבשו בעצמם את העיר, ולכן אין שורפים את העיר כדין עיר הנדחת, אלא הורגים את יושביה בלבד. ולא - אין בית דין אחד עושה שלש ערים הסמוכות זו לזו 'עיר הנדחת', אבל עושין אחת או שתיים.

משנה ו

סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד, וקטנה של עשרים ושלשה. ומנין לגדולה שהיא של שבעים ואחד, שנאמר 'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, ומשה על גביהן, הרי שבעים ואחד. רבי יהודה אומר, שבעים. ומנין לקטנה שהיא של עשרים ושלשה, שנאמר 'ושפטו העדה והצילו העדה, עדה שופטת ועדה מצלת, הרי כאן עשרים. ומנין לעדה שהיא עשרה, שנאמר 'עד מתי לעדה הרעה הזאת, יצאו יהושע וכלב. ומנין להביא עוד שלשה, ממשמע שנאמר 'לא תהיה אחרי רבים לרעות, שומע אני שאהיה עמהם לטובה, אם פן למה נאמר אחרי רבים להטות, לא כהטיתך לטובה הטיתך לרעה. הטיתך לטובה על פי אחד, הטיתך לרעה על פי שנים, ואין בית דין שקול, מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי כאן עשרים ושלשה. וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין, מאה ועשרים. רבי נחמיה אומר, מאתים ושלשים, כנגד שרי עשרות:

'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, ומשה היה על גביהן, הרי יחד הם שבעים ואחד. רבי יהודה אומר, סנהדרין גדולה היא של שבעים,

סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד דינים, וסנהדרין קטנה של עשרים ושלשה. ומנין לגדולה שהיא של שבעים ואחד, שנאמר

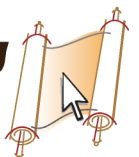

כיון שהוא סובר שמשנה רבינו לא היה מצרף לאותם שבעים מזקני ישראל.

ומניין לסנהדרין קטנה שהיא של עשרים ושלושה, שנאמר לגבי רוצח בשגגה ושפטו העדה והצילו העדה, ויש ללמד מכך שבתוך הסנהדרין הדינים דיני נפשות צריך שתהא 'עדה' - עשרה דינים השופטת - מצדדת לחיבו, ו'עדה' מצלת - עשרה דינים המצדדים להצילו ולזכותו, הרי כאן עשרים דינים, ומניין ל'עדה' שהיא עשרה בני אדם, שנאמר לגבי המרגלים 'עד מתי לעדה הרעה הזאת, יצאו יהושע וכלב שלא היו ממוציאי דבת הארץ, הרי כאן עשרה מרגלים. ועל כל פנים יש ללמד מהפסוק שיש צרך בעשרים דינים, ומניין להביא עוד שלשה דינים למנין סנהדרין קטנה, ממשמע שנאמר 'לא תהיה אחרי רבים לרעות, שומע אני - יש לי ללמד שאהיה עמהם לטובה, אם בן למה נאמר 'אחרי רבים להטות', אלא באו הכתובים ללמד שלא כהטייתך לטובה הטייתך לרעה - אין ההכרעה לזכותו של הנדון נעשית באותו מספר דינים כמו ההכרעה לחיבו, הטייתך לטובה - הכרעתך לזכות את הנדון נעשית אפלו על פי רב של אדם אחד, והטייתך לרעה נעשית רק על פי רב של שנים לפחות, והינו 'לא תהיה אחרי רבים לרעות', לחיב את הנדון ברוב של אחד. ואחרי רבים להטות' הינו בהכרעה לזכות, שנעשית אפלו ברוב של דין אחד. ואם בן פדי לקים את דינו של האדם יש צרך שיהיו עשרים ושנים דינים, עשרה מזכים ושנים עשר מחיבים,

ואין בית דין שקול, שהרי אם יהיו אחד עשר מזכים ואחד עשר מחיבים לא יוכלו להכריע את הדין, ולכן מוסיפין עליהן עוד דין אחד, הרי כאן עשרים ושלושה.

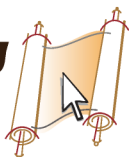
וכמה יהא בעיר - כמה תושבים יהיו בעיר, ותהא ראויה להושבת סנהדרין קטנה, מאה ועשרים, [הטעם למנין זה מבאר בגמרא, פדי שיהיו בעיר עשרים ושלושה אנשים שישובו בסנהדרין. ועוד היו מושיבים לפני הסנהדרין שלש שורות שבכל שורה עשרים ושלושה בני אדם, כדי שאם יצטרכו להוסיף דינים יקחום משם. ועשרה אנשים הבטלים מכל מלאכה ועוסקים בתורה. ושני סופרים שיכתבו את סברותיהם של הדינים המזכים והמחיבים. ושני שמשים המלקים את מי שמתחייב מלקות, ומזמינים את הנתבע לדין. ושני בעלי דינים שידינו לפני הסנהדרין. ושני עדים. ושני אנשים הראויים להזים אותם [להעיד שהיו עמהם במקום אחר, כיון שעדות שאי אפשר להזים אותה אינה עדות], ושנים נוספים הראויים להזים את הזוממים [שאם לא כן העדות של הזוממים תהיה עדות שאי אפשר להזימה]. ושני גבאים האוספים צדקה, וגבאי שלישי המצטרף אליהם לחלק צדקה, שהרי צדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלושה. ורופא אמן להקזי דם, וסופר, ומלמד תינוקות, שאם אין בעיר את כל האנשים הללו אינה נחשבת עיר]. רבי נחמיה אומר, צריך שיהיו בעיר לכל הפחות מאתים ושלושים בני אדם, פנגר שרי עשרות, שכל אחד מהדינים יהיה כ'שר' על עשרה בני אדם, כיון שלא מצאנו בתורה שררה על פחות מעשרה.

תפילה לאחר הלימוד:

אָנָּא יי מְלֵא רַחֲמִים, אֲשֶׁר בְּיַדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר אִישׁ, יְהִיָּה נָא לְרֵצוֹן לְפָנֶיךָ תּוֹרַתְנוּ וְתַפִּילַתְנוּ בְּעֵבֹר נִשְׁמַת (פלוני בן פלוני), וְנִמְוֹל נָא עִמָּה בְּחֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל, לְפִתּוּחַ לֵה שְׁעֵרֵי רַחֲמִים וְחֶסֶד, וְשְׁעֵרֵי גֶן עֵדֶן, וּתְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה וּבְחֵיבָה, וּשְׁלַח לָהּ מִלְּאֲכִיךָ הַקְּדוּשִׁים וְהַטְּהוֹרִים לְהוֹלִיכָהּ וּלְהוֹשִׁיבָהּ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים אֲצֵל נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים וְהַצַּדִּיקוֹת חֲסִידִים וְחֲסִידוֹת, לְיַהֲנוֹת מִזֵּיו שְׂכִינְתְּךָ, לְהַשְׁבִּיעָהּ מְטוֹבְךָ הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים, וְהַגּוֹף יִנוּחַ בְּקֶבֶר בְּמַנוּחָה נְכוֹנָה בְּחֶדְוָה וּבְשִׂמְחָה וְשָׁלוֹם, בְּדַכְתִּיב יָבֹוא שָׁלוֹם יִנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם הַלֵּךְ נִכְחוֹ, וּכְתִיב 'עֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם' וּכְתִיב 'אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחַד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנַתְּךָ'. וְתִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִחֵיבוֹט הַקֶּבֶר, וּמִרְמָה וְתוֹלְעָה, וְתִסְלַח וְתִמְחֹל לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו, כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא, וְזִכּוֹר לוֹ זְכוּיוֹתָיו וְצַדִּיקוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, וְתִשְׁפִיעַ לוֹ מִנִּשְׁמַתוֹ לְדַשֵּׁן עֲצֻמוֹתָיו בְּקֶבֶר מְרוֹב טוֹב הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים, דְּכַתִּיב 'מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירְאִיךָ' וּכְתִיב 'שִׁמְרָה כָּל עֲצֻמוֹתָיו אֶחָת מִהֲנֶה לֹא נִשְׁבְּרָה'. וְיִשְׁכּוֹן בְּטַח בְּרַד וְשִׁאֲנָן מִפְּחַד רָעָה, וְאַל יִרְאֶה פָּנָי גִּיהֲנֹם, וְנִשְׁמַתוֹ תִּהְיֶה צְרוּרָה בְּצִרוֹר הַחַיִּים, וּלְהַחֲיוֹתוֹ בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים עִם כָּל מְתֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, אָמֵן.

יהודי יקר!

כמה נרות אתה יכול להדליק לבד?
כמה משניות אתה יכול ללמוד לבד?

**בהישג ידך:
אלפי יהודים ילמדו משניות לעילוי נשמת יקירך!**

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מידי יום כ-60,000 הודעות מייל המכילות תוכן תורני בקרוב ל-20 מסלולי לימוד שונים, בעברית, אנגלית, צרפתית וספרדית. ביכולתך להיות שותף פעיל בלימוד תורה של רבבות יהודים, ולהנציח את זכר יקירך במקום הגורם לעילוי נשמה הגדול ביותר - בלימוד תורה!

בתרומה חד פעמית של 200 ₪ יופיע שם יקירך בתאריך הרצוי לך בראש לימוד המשנה המבוארת, הנשלחת מידי יום לכ-3,500 מנויים בדואר האלקטרוני! כמו כן ניתן להקדיש לימודים שונים במסלולים רבים ומגוונים הנשלחים מידי יום בדואר האלקטרוני.

לפרטים, לתרומות ולהנצחות: 0765-404-360
במייל: donations@2halachot.org
באתר: www.2halachot.org

כמו כן אנו מזמינים אותך להצטרף לאחד או יותר מהלימודים של 'שתי הלכות ביום', הנשלחים חנים מידי יום לרבבות מנויים!
למגוון האפשרויות ולהצטרפות למסלולי הלימוד, היכנסו לאתר www.2halachot.org או במייל: office@2halachot.org

